

Selvitys valtuustoaloitteeseen lukion opiskelijamäärän kasvattamisesta sekä tyhjillään olevan koulurakennuksen hyödyntämisestä lukiotoimintaan

1. Taustaa ja lähtökohdat: väestökehitys

Tilastopohja ja raja. Tilastokeskuksen uusin väestöennuste on vuodelta 2024, ja se on trendilaskelma: se kuvaa tulevaa väestökehitystä sillä oletuksella, että viime vuosien syntyvyys-, kuolleisuus- ja muuttoliikekehitys jatkuvat samansuuntaisina. Opetushallituksen tuore raportti käyttää tätä samaa vuoden 2024 väestöennustetta ja raportoi valtakunnallisesti erityisesti **16–18-vuotiaiden** kehityksen vuoteen 2040.

Keskeinen valtakunnallinen havainto on, että lukioikäinen nuoriso pienenee Suomessa selvästi. Opetushallituksen raportin mukaan **16–18-vuotiaiden määrä koko maassa laskee 192 405 nuoresta (2025) 159 390 nuoreen (2040).** Tämä tarkoittaa **-17,16 prosentin** muutosta vuoteen 2040 mennessä.

Koska julkisesti esiin nostettu koulutussektorin yhteenveto käyttää ikäryhmää **16–18 vuotta**, eikä sama raportti julkaise valmiina vastaavaa tekstitaulukkoa 16–19-vuotiaista, **16–19-vuotiaiden kehityksestä voidaan tehdä suuntaa-antava arvio samalla trendillä.** Tällöin 16–19-vuotiaiden valtakunnallinen ikäluokka pienenesi karkeasti **noin 257 000 nuoresta noin 213 000 nuoreen** vuoteen 2040 mennessä. Tämä on siis **johdettu arvio**, ei suoraan raportissa valmiina julkaistu 16–19-vuotiaiden taulukkoluku. Silti koulutuksen suunnittelun kannalta johtopäätös on sama: **valtakunnallinen rekrytointipohja ei ole kasvamassa, vaan supistumassa.**

Alueellinen kehitys ei kuitenkaan ole tasainen. Opetushallituksen raportin mukaan 16–18-vuotiaiden määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä **kaikissa maakunnissa**, mutta vähiten **Uudellamaalla (-2,53 %)**, **Pohjanmaalla (-12,64 %)**, **Ahvenanmaalla (-13,42 %)** ja **Varsinais-Suomessa (-14,62 %)**. Jyrkintä väheneminen on **Kymenlaaksossa (-35,54 %)**, **Etelä-Savossa (-32,77 %)**, **Kainuussa (-30,83 %)**, **Etelä-Karjalassa (-30,42 %)** ja **Kanta-Hämeessä (-30,11 %)**.

Johtopäätös lukion kehittämissuunnitelmaa varten: jos lukion kasvun oletetaan perustuvan entistä suurempaan määrään muualta tulevia opiskelijoita, perustelu ei voi nojata siihen, että Suomessa olisi yleisesti enemmän 16–19-vuotiaita tulevaisuudessa. Päinvastoin käytettävissä oleva valtakunnallinen ennaketieto viittaa siihen, että potentiaalinen opiskelijapohja **pienenee noin kuudenneksellä vuoteen 2040 mennessä.** Muutos on merkittävä. Opiskelijamäärän kasvu voisi siis syntyä lähinnä **markkinaosuuden kasvusta**, vetovoimasta, profiilista, asuntola- tai asumisratkaisusta, saavutettavuudesta ja koulutustarjonnan erottuvuudesta — ei valtakunnallisen ikäluokan kasvusta.

Yhteenveto: Valtakunnallisen väestöennusteen perusteella lukioikäisten nuorten määrä ei ole Suomessa kasvamassa, vaan vähenemässä. Opetushallituksen vuoden 2025 raportin mukaan 16–18-vuotiaiden määrä laskee koko maassa vuoteen 2040 mennessä 192 405 nuoresta 159 390 nuoreen (-17,16 %). Suunta on vastaava myös 16–19-vuotiaiden ikäryhmässä. Tämän perusteella lukion mahdollinen kasvu ei voi perustua valtakunnallisen ikäluokan kasvuun, vaan edellyttäisi lukion vetovoiman ja opiskelijahankinnan vahvistumista suhteessa muihin lukioihin.

2. Lukion opiskelijamäärän kasvattamisen vaikutukset kunnan talouteen ja palvelurakenteeseen

2.1. Suorat taloudelliset vaikutukset ja epäsuorat elinvoimavaikutukset

Lukion opiskelijamäärän kasvun taloudellisia vaikutuksia on perusteltua tarkastella kahdesta näkökulmasta: **suorina koulutuksen järjestämiskustannuksina ja välillisinä elinvoimavaikutuksina.**

Lukion ylläpitäminen ei ole kunnalle sellaisenaan liiketoimintaa tai suoraviivaista taloudellista voittoa tuottavaa toimintaa. Vaikka jokaisen opiskelijan mukana tulee koulutuksen järjestämiseen valtionrahoitusta, kunta osallistuu rahoitukseen omalla osuudellaan. Tässä tarkastelussa kunnan omaksi rahoitusosuudeksi on arvioitu noin **20 prosenttia eli noin 2 000–2 200 euroa opiskelijaa kohden vuodessa.** Tämä merkitsee sitä, että opiskelijamäärän kasvaessa kasvavat myös kunnan omat koulutuksen järjestämiseen liittyvät kustannukset.

Toisaalta lukion vaikutuksia ei voida arvioida yksinomaan koulutuksen järjestämisen nettokustannuksena. Lukio tuottaa kunnalle myös merkittäviä **epäsuoria elinvoimavaikutuksia.** Erityisesti ulkopaikkakuntalaiset opiskelijat lisäävät asumisen, kaupan, liikennepalvelujen, harrastusten ja muiden paikallisten palvelujen kysyntää. Lisäksi opiskelijamäärän kasvu tuo kuntaan enemmän valtionrahoitusta, vahvistaa palvelujen käyttöastetta, tukee työpaikkoja ja lisää kunnan tunnettuutta ja vetovoimaa.

Tämän vuoksi lukion taloudellista merkitystä on tarkoituksenmukaista tarkastella rinnakkain kahdesta suunnasta:

1. **kunnan suorina menoina ja rahoitusvastuuna, sekä**
2. **kunnan elinvoimaa vahvistavina välillisinä vaikutuksina.**

Kokonaisarviona voidaan todeta, että lukio ei ole kunnalle yksiselitteisesti taloudellista voittoa tuottava toiminto, mutta se voi olla kunnalle **strategisesti perusteltu investointi elinvoimaan, palvelurakenteeseen, vetovoimaan ja pitkän aikavälin kehitykseen.**

Lukion opiskelijamäärän kasvattaminen vahvistaisi Rautalammin kunnan taloutta ja palvelurakennetta monella tavalla. Vaikutukset syntyvät ennen kaikkea **opiskelijoiden kulutuksesta kunnassa, opiskelijamäärän mukana kasvavasta koulutusrahoituksesta sekä palvelujen kysynnän vahvistumisesta.**

Nykyisellä noin **110 opiskelijan** tasolla lukion kokonaisrahoitus on arviolta noin **1,21 miljoonaa euroa vuodessa**, josta valtion rahoituksen osuus on noin **968 000 euroa** ja kunnan rahoitusosuus noin **242 000 euroa.**

Nykyisellä noin 110 opiskelijan tasolla lukion arvioitu taloudellinen kokonaisvaikutus kunnassa on noin **1,95 miljoonaa euroa vuodessa.** Jos opiskelijamäärä kasvaisi 200 opiskelijaan, kokonaisvaikutus nousisi noin **3,54 miljoonaan euroon vuodessa.** Lisäys nykytilaan verrattuna olisi tällöin noin **1,59 miljoonaa euroa vuodessa.** Opiskelijamäärän lisäys vahvistaisi siis epäsuoria elinvoimavaikutuksia merkittävästi.

Opiskelijamäärä	Ulkopaikkakuntalaisia opiskelijoita	Kulutusvaikutus kunnassa	Koulutusrahoitus	Kokonaisvaikutus
110	88	739 000 €	1 210 000 €	1 949 000 €

Opiskelijamäärä	Ulkopaikkakuntalaisia opiskelijoita	Kulutusvaikutus kunnassa	Koulutusrahoitus	Kokonaisvaikutus
150	120	1 008 000 €	1 650 000 €	2 658 000 €
175	140	1 176 000 €	1 925 000 €	3 101 000 €
200	160	1 344 000 €	2 200 000 €	3 544 000 €

Taloudellinen vaikutus näkyy paikallisesti erityisesti siinä, että ulkopaikkakuntalaiset opiskelijat käyttävät rahaa **vuokra-asumiseen, päivittäistavarakauppaan, ravintola- ja kahvilapalveluihin, liikunta- ja harrastuspalveluihin sekä liikennepalveluihin**. Samalla opiskelijamäärän kasvu lisää lukion kautta kuntaan tulevaa **valtion rahoitusta**.

Palvelurakenteen näkökulmasta opiskelijamäärän kasvu tukee ja vahvistaa kunnan palvelujen käyttöastetta ja säilymistä. Kasvu lisää kysyntää erityisesti:

- pienille vuokra-asunnoille ja opiskelija-asumiselle
- joukkoliikenteelle ja valtakunnallisille matkaketjuille
- kaupan ja muiden lähipalvelujen käytölle
- liikunta-, harrastus- ja vapaa-ajan palveluille
- sekä välillisesti opiskelijahuollolle, ruokahuollolle ja kiinteistöjen ylläpidolle.

Samalla opiskelijamäärän kasvu voi vahvistaa myös kunnan **työllisyyttä, tunnettuutta, vetovoimaa ja pitkän aikavälin muuttoliikettä**.

Keskeinen johtopäätös kuitenkin on, että opiskelijamäärän kasvu ei synny automaattisesti, koska lukioikäisten määrä vähenee valtakunnallisesti. Kasvu edellyttää siksi **aktiivisia kehittämistoimia**, kuten vetovoimatekijöiden vahvistamista, markkinointia, opiskelija-asumisen parantamista, joukkoliikenneyhteyksien kehittämistä sekä koulutuspolkujen rakentamista.

2.2. Vaikutukset työllisyyteen ja palveluihin

Lukion toiminnalla on kunnassa sekä suoria että välillisiä työllisyysvaikutuksia.

Suorat työllisyysvaikutukset liittyvät lukion opetukseen ja sen tukipalveluihin. Lukio työllistää opettajia, koulun johtoa sekä muuta opetuksen järjestämiseen liittyvää henkilöstöä. Lisäksi lukion toiminta kytkeytyy esimerkiksi opiskelijahuollon palveluihin, kiinteistöjen ylläpitoon ja ruokahuoltoon.

Lukion erityislinjat ja niihin liittyvät toimintaympäristöt voivat laajentaa työllisyysvaikutuksia myös kunnan peruspalvelujen ulkopuolelle. Esimerkiksi ratsastuskeskuksen toiminta luo työmahdollisuuksia hevosalan ammattilaisille sekä tallitoiminnan ylläpitoon liittyville työntekijöille.

Lisäksi lukio vahvistaa paikallisten palvelujen kysyntää. Ulkopaikkakuntalaiset opiskelijat käyttävät kunnan alueella asumis-, kauppa-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluja, mikä tukee paikallisen palvelusektorin toimintaedellytyksiä.

2.3. Vaikutus kunnan tunnettuuteen ja vetovoimaan

Lukio vahvistaa myös kunnan tunnettuutta ja vetovoimaa valtakunnallisesti. Kun opiskelijoita hakeutuu kuntaan eri puolilta Suomea, kunnan nimi ja toimintaympäristö tulevat tunnetuiksi laajemmalle joukolle nuoria ja heidän perheitään.

Opiskelijoiden mukana kuntaan tulee myös vierailijoita, kuten vanhempia, sukulaisia ja tapahtumavieraita. Tämä lisää kunnan näkyvyyttä ja vahvistaa mielikuvaa kunnasta aktiivisena ja elinvoimaisena paikkana.

Erytislinjat ja harrastustoimintaan liittyvät opintopolut voivat lisäksi luoda kunnalle valtakunnallisesti tunnistettavan profiilin. Ratsastusopetukseen liittyvä toiminta on tästä hyvä esimerkki, sillä se yhdistää koulutuksen, harrastustoiminnan ja paikallisen toimintaympäristön.

2.4. Pitkän aikavälin muuttoliikevaikutukset

Lukion vaikutukset voivat ulottua myös pitkälle tulevaisuuteen muuttoliikkeen kautta. Kun nuoret viettävät useita vuosia kunnassa opintojensa aikana, he muodostavat usein henkilökohtaisen suhteen paikkakuntaan.

Tämän seurauksena osa opiskelijoista voi myöhemmin palata kuntaan esimerkiksi opintojen tai työuran jälkeen. Rautalammilla on jo esimerkkejä entisistä ratsastuslinjan opiskelijoista, jotka ovat myöhemmin palanneet paikkakunnalle, asettuneet asumaan ja perustaneet perheen.

Tällaiset muuttoliikevaikutukset voivat olla pienelle kunnalle merkittäviä, sillä ne vahvistavat kunnan väestöpohjaa ja lisäävät työikäisten asukkaiden määrää.

2.5. Yhteenveto

Rautalammin lukio on kunnalle sekä koulutuksellinen että taloudellinen voimavara. Lukion vaikutukset näkyvät

- paikallistaloudessa opiskelijoiden kulutuksena
- kuntaan tulevana koulutusrahoituksena
- työllisyysvaikutuksina
- paikallisten palvelujen kysynnässä
- kunnan tunnettuudessa ja vetovoimassa
- sekä pitkän aikavälin muuttoliikkeessä.

Kokonaisuutena tarkastellen lukio toimii kunnassa merkittävänä **elinvoimaa vahvistavana tekijänä**.

3. Arvio tyhjillään olevan koulurakennuksen käyttöönoton edellytyksistä

3.1. Tyhjillään olevan koulurakennuksen mahdollinen käyttöönotto lukion lisätilana

Valtuustoaloitteessa esitetään tarkasteltavaksi tyhjillään olevan koulurakennuksen mahdollista käyttöönottoa lukion lisätilana tilanteessa, jossa lukion opiskelijamäärä kasvaisi merkittävästi. Rakennuksen käyttöönottoa voidaan tarkastella yhtenä vaihtoehtona lisätilojen järjestämiseksi, mutta päätöksenteon tueksi on tarpeen arvioida asiaa useasta näkökulmasta.

3.2. Alkuinvestoinnit opetuskäyttöä varten

Rakennuksen käyttöönotto edellyttää vähintään perusvarustelun hankintaa opetustoimintaa varten. Tämänhetkisen arvion mukaan kalustukseen, kuten pulpetteihin ja aulatilojen kalusteisiin, tarvittaisiin noin **20 000 euroa**. Lisäksi opetusteknologiaan ja opetustarvikkeisiin arvioidaan tarvittavan noin **10 000 euroa**.

Näiden lisäksi voi syntyä muita opetuksen järjestämiseen liittyviä investointitarpeita, kuten tietoliikenneyhteydet ja langaton verkko.

Kyseessä olisi näin ollen vähintään perusinvestointi, joka mahdollistaisi tilojen käyttämisen opetustoiminnassa.

3.3. Rakennuksen tekninen kunto ja käyttöönoton edellytykset

Keskeinen tarkasteltava kysymys liittyy rakennuksen tekniseen kuntoon ja soveltuvuuteen opetuskäyttöön. Käyttöönoton edellytyksenä on, että rakennus täyttää voimassa olevat vaatimukset muun muassa:

- sisäilman laadun
- ilmanvaihdon
- paloturvallisuuden
- esteettömyyden
- sähkö- ja tietoliikenne-ratkaisujen
- sekä rakennuksen yleisen käyttöturvallisuuden osalta.

Kiinteistön kunto on tällä hetkellä erittäin hyvä. Korjaustoimenpiteitä ei tarvittaisi muutoin kuin tietoliikenne-ratkaisujen osalta, jotka eivät vastaa lukion toiminnan vaatimuksia.

3.4. Kiinteistön käyttökustannukset

Rakennuksen käyttöönotto lisää myös kunnan kiinteistökustannuksia. Näitä syntyy muun muassa

- lämmityksestä
- sähköstä
- siivouksesta
- kiinteistön hoidosta
- kunnossapidosta
- sekä mahdollisista turvallisuus- ja valvontajärjestelyistä.

Kiinteistössä toimii tällä hetkellä ryhmäperhepäivähoitokoti Satakieli. Kiinteistössä on peruslämpö jatkuvasti päällä. Lämmityskulujen ja sähkön kulutuksen lisäys olisi arviolta 6 000 € vuodessa. Kiinteistö- ja ruokahuoltopalvelujen kustannuslisäys olisi noin 25 000 € vuodessa. Yhteensä vuositasolla lisäkuluja syntyisi noin 31 000 €.

3.5. Toiminnalliset vaikutukset opetuksen järjestämiseen

Rakennuksen käyttöönottoa tulee arvioida myös opetuksen järjestämisen näkökulmasta. Lukion tämänhetkinen toiminta ei välttämättä edellytä lisätiloja tai erillisiä toimipisteratkaisuja. Lukio pystyy järjestämään opetuksensa ja muun toimintansa nykyisissä tiloissa myös tilanteessa, jossa opiskelijamäärä kasvaa tulevaisuudessa. Nykyiset tilat mahdollistavat arviolta noin **170 opiskelijan kokonaisuuden**.

Mikäli opiskelijamäärä kasvaisi tästä selvästi, voitaisiin lisätiloja ottaa käyttöön ensisijaisesti **Matti Lohen koululta**. Tällainen ratkaisu tukisi opetuksen järjestämistä ja helpottaisi yhteisten opettajien työn organisointia. Samalla Matti Lohen koulun kiinteistön käyttöaste säilyisi hyvällä tasolla.

Valtuustoaloitteessa esiin nostettu vaihtoehto, jossa lukion toimintaa sijoitettaisiin tyhjillään olevaan koulurakennukseen noin **20 kilometrin etäisyydelle lukion nykyisistä tiloista**, aiheuttaisi merkittäviä toiminnallisia haasteita. Lukion toiminnan hajauttaminen kahteen näin kaukana toisistaan sijaitsevaan toimipisteeseen ei ole lukion nykyisessä eikä ennakoitavassa tilanteessa tarkoituksenmukaista.

Toiminnan hajauttaminen johtaisi väistämättä **ryhmäkokojen pienenemiseen**, mikä lisäisi opetuksen opiskelijakohtaisia kustannuksia. Samalla se voisi heikentää lukion yhteisöllisyyttä, ryhmädynamiikkaa ja opiskelijoiden kokemaa yhteenkuuluvuutta, jotka ovat opiskeluhyvinvoinnin ja opintojen sujuvuuden kannalta keskeisiä tekijöitä. Toiminnan keskittäminen tukee sekä opetuksen laatua että opiskelijoiden arjen sujuvuutta.

Hajautettu toimintamalli lisäisi myös merkittävästi **kuljetuskustannuksia**. Opiskelijoiden kuljetukset pitäisi järjestää kirkonkylältä, Pakarilastaja Saikarista erilliseen toimipisteeseen. Nykyarvion mukaan opiskelijoiden kuljetuskustannukset olisivat noin **56 000 euroa vuodessa** ja opettajien matkakulut opetuspisteiden välillä noin **15 000 euroa vuodessa**. Mikäli lukion ja perusopetuksen kuljetuksia ei voitaisi järjestää samalla kalustolla, kustannukset kasvaisivat tästä arviosta vielä merkittävästi.

Lisäksi opetuksen käytännön järjestäminen muodostuisi erittäin haastavaksi. Lukion opetussuunnitelma perustuu luokattoman lukion toimintaperiaatteeseen, jossa opiskelijat voivat valita opintojaksoja joustavasti eri vuosikurssien opiskelijoiden kanssa. Opetuksen järjestäminen samanaikaisesti useassa maantieteellisesti erillisessä yksikössä vaikeuttaisi merkittävästi lukujärjestysten laatimista sekä yhteisten opettajien työn organisointia. Erilaisten lukujärjestysvaihtoehtojen tarkastelu osoittaa, että toimivan kokonaisuuden rakentaminen olisi käytännössä hyvin vaikeaa.

Myös **ratsastusopetuksen järjestäminen** vaikeutuisi olennaisesti, koska opiskelijoiden siirtymät opetuspisteiden välillä pidentäisivät päivittäistä aikataulua. Lisäksi erityisopettajan työn organisointi sekä opiskeluhuollon palvelujen järjestäminen hankaloituisivat merkittävästi. Hajautettu toimintamalli voisi siten heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia saada opiskeluhuollon palveluja sujuvasti ja oikea-aikaisesti. Tämä heikentäisi opiskelijoiden yhdenvertaisuutta.

3.6. Ilmastovaikutukset

Rakennuksen käyttöönottoa tulee tarkastella myös ilmastovaikutusten näkökulmasta. Lukion toiminnan hajauttaminen kahteen noin 20 kilometrin etäisyydellä sijaitsevaan toimipisteeseen lisäisi merkittävästi liikkumistarvetta sekä opiskelijoiden kuljetuksissa että henkilöstön työmatkoissa toimipisteiden välillä.

Arvion mukaan lisäliikennesuorite olisi vuositasolla noin **12 500 kilometriä linja-autoliikenteessä** sekä vähintään **23 000 kilometriä henkilöstön henkilöautoilussa**. Traficomien laskenta-arvoja käyttäen dieselkäyttöisen linja-auton päästökertoimena voidaan käyttää **949 gCO₂ per ajokilometri** ja henkilöautojen keskimääräisenä päästökertoimena **136,3 gCO₂ per kilometri**.

Näillä oletuksilla lisäliikenteen päästöt olisivat yhteensä noin **15 tonnia hiilidioksidiekvivalenttia vuodessa (tCO₂/v)**.

Lisäksi tyhjillään olevan koulukiinteistön käyttöönotto lisäisi rakennuksen lämmitysenergian tarvetta. Lämmitettävän pinta-alan (noin **600 m²**) perusteella vuosittaisen lämmitysenergian tarve olisi suuruusluokkaa **noin 102 MWh vuodessa**. Mikäli lämmitysmuotona käytetään hakelämmitystä, poltosta syntyvä hiilidioksidi on pääosin biogeenistä eikä sitä yleensä lasketa fossiiliseksi päästökseksi. Toimitusketjuun liittyvät fossiiliset päästöt ovat kuitenkin arviolta noin **12 kgCO₂e/MWh**, jolloin lämmityksen lisäpäästöt olisivat raportointitavasta riippuen noin **0–1,2 tCO₂e vuodessa**.

Kokonaisuutena tarkastellen rakennuksen käyttöönotto ja toiminnan hajauttaminen lisäisivät liikennesuoritteita ja energiankulutusta, mikä kasvattaisi toiminnan ilmastovaikutuksia. Näin ollen ratkaisun ympäristövaikutukset olisivat kokonaisarviona **negatiiviset verrattuna nykyiseen, toiminnan keskitettyyn järjestämistapaan**, jossa kuljetustarve ja kiinteistöjen energiankulutus ovat vähäisemmät.

Näistä syistä lukion toiminnan keskittäminen nykyisiin tiloihin tai niiden läheisyyteen on opetuksen järjestämisen näkökulmasta tarkoituksenmukaisempi ratkaisu kuin toiminnan hajauttaminen useaan kaukana toisistaan sijaitsevaan toimipisteeseen.

3.7. Opiskelijamäärän kehitykseen liittyvä epävarmuus

Rakennuksen käyttöönoton tarkoituksenmukaisuutta tulee tarkastella myös suhteessa lukion opiskelijamäärän pitkän aikavälin kehitykseen. Valtakunnallisten väestöennusteiden mukaan lukioikäisten nuorten määrä vähenee Suomessa tulevina vuosikymmeninä. Tämä tarkoittaa, että opiskelijamäärän kasvu ei ole automaattista, vaan edellyttää aktiivista vetovoiman vahvistamista.

Lisätilojen käyttöönotto on perusteltua erityisesti tilanteessa, jossa opiskelijamäärän kasvu on pysyvää ja riittävän suurta. Mikäli kasvu olisi tilapäistä tai epävarmaa, on olemassa riski, että lisätiloja jää myöhemmin vajaakäyttöön.

4. Koulukuljetus- ja ruokailujärjestelyt

Yllä on jo kuvattu koulukuljetuksien järjestämisen haastetta. Koulukuljetukset voitaisiin järjestää joko samalla tai kokonaan eri kalustolla kuin perusopetuksen koulukuljetukset. Saman kaluston käyttäminen onnistuisi kirkonkylän suunnalta, mutta kuljetukset jouduttaisiin järjestämään erikseen Pakarilan ja Saikarin suunnilta. Jotta samaa kalustoa voisi käyttää, pitäisi koulupäivien alkaminen porrastaa jyrkästi erilleen; tämä pidentäisi Kerkonkoskelle kyydittävien lukiolaisten koulupäivän kokonaispituutta merkittävästi. Ratsastusopetuksen organisoiminen osaksi koulupäivää ja ratsastusopetuksen saavutettavuus heikentyisivät merkittävästi.

Jos lukion ja perusopetuksen kydeissä voitaisiin käyttää samaa kalustoa, olisi kulujen lisäys arviolta runsaat 56 000 €. Jos lukion ja perusopetuksen kydyt eriytettäisiin, kuljetuskulut todennäköisesti noin kaksinkertaistuisivat nykyisestä, eli kustannusten kasvu olisi lähes 300 000 €.

Kerkonjoen koulun toimiessa kouluruoka tuotiin keskuskeittiöstä Kerkonjoelle päivittäin. Tällä hetkellä ruokakyyti Satakielen ryhmäperhepäivähoitoa varten toimii kahdesti viikossa.

Ruokahuollon ja kiinteistönhoidon lisäkulu lukion toiminnasta olisi noin 25 000 € vuositasolla.

5. Selvitys opettajaresurssin yhteiskäytöstä

Lukiolla ja perusopetuksella on tälläkin hetkellä yhteisiä opettajia: uskonto, elämäkatsomustieto, S2-opetus, ruotsi, valinnaiskielet, biologia ja maantiede. Lukion toiminnan kasvaessa osassa oppiaineita lukion opettajille tarjoama tuntimäärä voisi kasvaa, jolloin voitaisiin paikata oppilasmäärän laskun aiheuttamaan tuntimäärän alenemaa Matti Lohen koululla.

Yhteisten opettajien työpäivän organisoiminen kahteen toisistaan etäällä olevaan opetuspisteeseen tuottaa kuitenkin ylitsepäaseämmättömiä lukujärjestysaasteita. Tarkoituksenmukaisinta yhteisten opettajien työn organisoimnin kannalta on, että opetuspisteet ovat lähellä toisiaan.

6. Tarkastelu lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta

- 6.1. **Lapsen oikeus elämään ja kehittymiseen** voi toteutua, annetaanpa lukio-opintoja missä opetuspisteessä tahansa. Opiskeluhuollon palvelujen saatavuuden ja erityisopetuksen saatavuuden heikentyessä oikeus kehittymiseen voi kuitenkin olennaisesti vaarantua. Pitkien matka-aikojen takia mahdollisuus harrastuksiin, virkistykseen ja riittävään lepoon voivat kaventua. Opetuksen jakaminen kahteen, toisistaan etäällä olevaan opetuspisteeseen saattaisi heikentää tältä osin lapsen oikeuksien toteutumista.
- 6.2. **Yhdenvertaisuus**: Jos kaikki opiskelijat matkaisivat tasapuolisesti Kerkonkoskelle, ratkaisu olisi näennäisesti yhdenvertainen. Opiskeluhoitopalvelujen saatavuuden vaikeutuminen ja erityisopetuksen saatavuuden mutkistuminen voivat kuitenkin olla yhdenvertaisuudelle uhkia. Erityisesti heikoimmassa asemassa olevat opiskelijat kärsisivät. Opetuksen jakaminen kahteen, toisistaan etäällä olevaan opetuspisteeseen saattaisi heikentää tältä osin lapsen oikeuksien toteutumista.
- 6.3. **Lapsen edun ensisijaisuus**: Opetuksen hajottaminen kahteen opetuspisteeseen mutkistaisi merkittävästi opiskelijoiden arkea. Opiskeluhoitopalvelujen saatavuus voisi olennaisesti kärsiä. Oikeus harrastuksiin ja riittävään lepoon saattaisi kaventua koulupäivien pidentyessä merkittävästi matka-aikojen takia. Arjen sujuvuuden kannalta olennaista on koulun ja ratsastuskeskuksen läheisyys. Toiminnan jakaminen kahteen, toisistaan etäällä sijaitsevaan yksikköön ei ole lapsen edun mukainen.
- 6.4. **Osallisuus ja kuulluksi tuleminen**: Kunnan nuoret ovat ottaneet asiaan kantaa sekä lukion opiskelijakyselyllä että nuorisovaltuusto RauNon kannanotossa. Opiskelijoiden viesti on yksiselitteinen; toiminnallisesti tarkoituksenmukaiseksi ratkaisuksi nuoret näkevät opetuksen toteuttamisen kirkonkylällä, lähellä ratsastuskeskusta. Päättäjien olisi tässä asiassa viisasta kuulla nuorten näkemystä.

7. Kokonaisarvio

Lukion toiminnan vahvistaminen on myönteinen viesti lukiolle ja arvokas linjaus kuntamme päätöksentekijöitä.

Tyhjillään olevan koulurakennuksen käyttöönotto lukion lisätilana voi muodostaa yhden mahdollisen ratkaisun tilanteessa, jossa opiskelijamäärä kasvaa merkittävästi. Ratkaisun tarkoituksenmukaisuutta tulee kuitenkin arvioida kokonaisuutena, jossa huomioidaan

- käyttöönoton alkuinvestoinnit
- koulutoiminnan vaatimat kalusto- ja välinehankinnat
- kiinteistön vuosittaiset käyttökustannukset
- opetuksen järjestämisen toiminnalliset vaikutukset
- sekä opiskelijamäärän pitkän aikavälin kehitysnäkymät.

Näiden tekijöiden perusteella voidaan arvioida, onko rakennuksen käyttöönotto pedagogisesti, taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukainen ratkaisu lukion mahdollisen kasvun näkökulmasta.

Lukion opiskelijamäärän mahdollinen kasvu voidaan ensisijaisesti ratkaista nykyisten tilojen puitteissa, sillä nykyinen koulukiinteistö mahdollistaa arviolta noin 170 opiskelijan toiminnan. Mikäli opiskelijamäärä kasvaisi tästä merkittävästi, lisätiloja on tarkoituksenmukaista tarkastella ensisijaisesti nykyisten koulukiinteistöjen yhteydessä, esimerkiksi Matti Lohen koululta mahdollisesti vapautuvien tilojen kautta.

Lukion toiminnan hajauttaminen kahteen noin 20 kilometrin etäisyydellä sijaitsevaan toimipisteeseen ei ole opetuksen järjestämisen, opiskelijoiden arjen sujuvuuden eikä kunnan talouden näkökulmasta tarkoituksenmukainen ratkaisu. Hajauttaminen lisäisi merkittävästi kuljetus- ja matkakustannuksia, vaikeuttaisi opetuksen ja henkilöstöresurssien organisointia sekä heikentäisi lukion yhteisöllisyyttä ja opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista saavutettavuutta.

Lisäksi hajautettu toimintamalli lisäisi liikkumistarvetta ja kasvattaisi toiminnan ilmastovaikutuksia. Arvion mukaan lisäliikenteen päästöt olisivat noin **15 tonnia hiilidioksidiekvivalenttia vuodessa**, minkä lisäksi rakennuksen käyttöönotto lisäisi kiinteistön energiankulutusta. Näin ollen ratkaisu lisäisi sekä kuljetussuoritteita että energiankäyttöä verrattuna nykyiseen toimintamalliin.

Kokonaisuutena tarkastellen lukion toiminnan keskittäminen nykyisiin tiloihin tai niiden läheisyyteen on pedagogisesti, toiminnallisesti, taloudellisesti ja ympäristövaikutusten näkökulmasta tarkoituksenmukaisin ratkaisu. Lisätilaratkaisujen tarkasteluun voidaan palata siinä vaiheessa, mikäli opiskelijamäärän kasvu muodostuu pysyväksi, eivätkä nykyiset tilat enää vastaisi toiminnan tarpeita eikä Matti Lohen koululta olisi tiloja saatavilla.

8. Käsittelykierto

- hyvinvointilautakunta 08.04.2026
- kunnanhallitus 20.04.2026
- kunnanvaltuusto 28.04.2026